

ΟΛΥΝΘΟΣ OLYNTHOS

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ / CHALKIDIKI

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΤΑΝΙΑ ΠΡΩΤΟΣΑΛΤΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΝΩΣ - OFFICE COM.
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ Α.Ε.Π.Ε.

TEXT: TANIA PROTOSALTI
GENERAL SUPERVISION: PUBLICATIONS DEPARTMENT
DESIGN & LAYOUT: ZARIFOPOULOS MINOS - OFFICE COM.
PRINT: BIBLIOSYNERGATIKI S.A.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ INFORMATION

T: 23730 91000

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
Ministry of Culture & Tourism

2011 © ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
2011 © ARCHAEOLOGICAL RECEIPTS FUND
www.tap.gr

Χρηματοδότηση έκδοσης: ΟΠΑΠ Α.Ε.
Edition sponsored by ΟΠΑΠ S.A.

103 ΟΛΥΝ

ΟΛΥΝΘΟΣ OLYNTHOS

ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ / CHALKIDIKI

www.visitgreece.gr

Η περιοχή στην οποία χτίστηκε η αρχαία Όλυνθος, το σημαντικότερο πολιτικό κέντρο της Χαλκιδικής κατά τα κλασικά χρόνια, κατοικήθηκε για πρώτη φορά κατά τη νεότερη νεολιθική περίοδο (3000-2500 π.Χ.). Από τον 7ο αι. π.Χ. ήταν η κύρια πόλη των Βοττιαίων, μέχρι την καταστροφή της από τους Πέρσες το 479 π.Χ., οπότε περιήλθε στους Χαλκιδείς. Από το 432 π.Χ. η Όλυνθος αποτέλεσε την έδρα της συμμαχίας των 32 χαλκιδικών πόλεων και έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτικά γεγονότα της Χαλκιδικής επί έναν αιώνα, μέχρι την ολοκληρωτική της καταστροφή από τον Φίλιππο Β΄ το 348 π.Χ.

Olynthos, the most important cultural centre in Chalkidiki during the Classical period, was built in an area that was first inhabited during the Late Neolithic period (3000-2500 BC). It was the leading city of the Bottiaians from the 7th c. BC until its destruction by the Persians in 479 BC, when it passed into the hand of the Chalkideans. From 432 BC, Olynthos was the seat of an alliance of 32 cities in Chalkidiki, and for a century played a leading role in the political life of the region before being comprehensively destroyed by Philip II in 348 BC.

Η πόλη της αρχαίας Ολύνθου αναπτύσσεται σε δύο λόφους. Ο προπερισικός οικισμός (μέχρι το 479 π.Χ.) εντοπίζεται στο νότιο λόφο, ενώ ο κλασικός, χτισμένος με το περίφημο ιπποδάμειο σύστημα, εκτείνεται στο βόρειο λόφο. Κάθετοι δρόμοι και παράλληλες λεωφόροι δημιουργούν οικοδομικά τετράγωνα με δέκα σπίτια το καθένα, τα οποία διατρέχει στενωπός, λιθόστρωτος δρόμος για την απομάκρυνση των νερών από τις στέγες.

Τα περισσότερα σπίτια της Ολύνθου ανήκουν στον τύπο σπιτιού με στοά (παστάδα) στα βόρεια της εσωτερικής αυλής. Η πρόσβαση στο σπίτι γινόταν είτε απευθείας ή μέσω διαδρόμου στην εσωτερική αυλή, η οποία βρισκόταν στα νότια ή στον κεντρικό χώρο του. Στην αυλή υπήρχαν πηγάδια, πηλίνοι ή λιθόκτιστοι αποχετευτικοί αγωγοί και το δάπεδό της ήταν λιθόστρωτο. Η παστάδα ήταν συνήθως στεγασμένη με 3-4 κίονες και ανοιγόταν μπροστά από τα διαιτητήρια, 3 ή 4 βόρεια δωμάτια για την καθημερινή διαμονή και την υποδοχή των ξένων. Το πιο επίσημο δωμάτιο του σπιτιού ήταν ο ανδρώνας, που προοριζόταν για τα συμπόσια των ανδρών, αλλά και ως καθημερινή τραπεζαρία της οικογένειας. Είχε συνήθως ψηφιδωτό δάπεδο και χαμηλό αναβαθμό για τα ξύλινα ανάκλιτρα. Τα ψηφιδωτά της Ολύνθου είναι τα παλαιότερα γνωστά του αρχαίου κλασικού κόσμου. Άλλοι χώροι του ολυνθιακού σπιτιού είναι το οπτάνιο (η κουζίνα), ο οίκος για τις καθημερινές ενασχολήσεις, το λουτρό με πήλινο λουτήρα και επιμελημένο αποχετευτικό σύστημα, καθώς και αποθήκες, εργαστήρια και καταστήματα. Έχει διαπιστωθεί και η ύπαρξη δεύτερου ορόφου.

1. Νεολιθικός οικισμός **Neolithic settlement**
2. Βυζαντινός πύργος **Byzantine tower**
3. Αρχαϊκός οικισμός **Archaic settlement**
4. Δυτική πύλη **West gate**
5. Αγορά **Agora**
6. Τείχη **Fortification walls**
7. Οικισμός κλασικής περιόδου **Classical settlement**
8. Βόρεια πύλη **North gate**
9. Βόρειο νεκροταφείο **North cemetery**
10. Νεκροταφείο **Cemetery**
11. Νότια έπαυλις **South villa**
12. Έπαυλις των χαλκίνων **Villa of the bronzes**
13. Έπαυλις του ηθοποιού **Villa of the actor**
14. Έπαυλις της αγαθής τύχης **Villa of good fortune**
15. Ανατολικό νεκροταφείο **East cemetery**

Στο νότιο λόφο η πόλη ήταν οργανωμένη με βάση τη φυσική διαμόρφωση του χώρου και τα σπίτια δεν ήταν ομοιόμορφα. Υπόγειες λακκοειδείς αποθήκες υπήρχαν στους δρόμους της και στο χώρο της αγοράς, που βρισκόταν στον αυχένα που ενώνει τους δύο λόφους. Η πόλη ήταν τειχισμένη με πλινθόκτιστο τείχος. Η ύπαρξη του Ολύνθιου ποταμού στα δυτικά του οικισμού προσέφερε μεγαλύτερη προστασία. Έξω από τον οικισμό αναπτύσσονταν και τα τρία νεκροταφεία της πόλης. Λείψανα βυζαντινού πύργου βρέθηκαν στο νότιο λόφο.

Οι πρώτες ανασκαφές πραγματοποιήθηκαν από τον Αμερικανό καθηγητή D. Robinson από το 1928 έως το 1938. Από το 1990 εφαρμόζεται πρόγραμμα αναστήλωσης και ανάδειξης του οικισμού του βόρειου λόφου από τη ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Τα ευρήματα των ανασκαφών φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου.

The city of ancient Olynthos spreads over two hills. The pre-Persian settlement (before 479 BC) is on the south hill, and the Classical town, built on the famous Hippodamean system, lies on the north hill. Streets and avenues in a chess-board pattern create building blocks, each of which contained ten houses, between which ran a narrow, stone-paved passage that led off rain-water from the roofs.

Most of the houses of Olynthos are of the type with a *pastas* (portico) on the north side of the internal courtyard. Access to the house was either directly from the street, or by way of a corridor in the internal courtyard, which was either in the south part or middle of the house. In the courtyard, which was stone-paved, were wells, and clay or stone drainage conduits. The *pastas* was usually roofed, had 3 or 4 columns, and opened on to the *diateteria*, 3 or 4 residential and reception rooms in the north part of the house.

The most formal room in the house was the *andron*, which was used for male banquets and also as an ordinary dining room for the family. It usually had a mosaic floor and a platform on which wooden couches were placed. The mosaics of Olynthos are the earliest known in the ancient world. Other rooms in the houses of Olynthos include the *optanon* (kitchen), the *oikos* for everyday activities, the bathroom with its clay bath and carefully planned drainage system, and the store-rooms, workshops and shops. The presence of a second storey has been detected here and there.

The city on the south hill was laid out according to the natural configuration of the terrain, and the houses were not all identical. There were basement storage pits beneath the streets and in the area of the agora, which was located on the ridge connecting the two hills. The city was protected by a brick fortification wall. The presence of the river Olynthos to the west of the settlement afforded further protection. The three cemeteries of Olynthos were located outside the settlement. Remains of a Byzantine tower have been discovered on the south hill.

The earliest excavations of the site were conducted by the American professor D. Robinson, from 1928 to 1938. Since 1990 the XVI Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities has been carrying out a programme of restoration and promotion of the settlement on the north hill.

The finds from the excavations are kept in Polygyros Archaeological Museum.